

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק דלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקפא

ערב שבת-קודש
פרשת שופטים
ה' באלול ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ה' באלול ה'תשס"ה – י"ב באלול ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ה' באלול	הלי יסודי התורה. פרק ז-ט.	הלי טומאת אוכלין. פרק טו.	מל"ת סג. סה. מ"ע קעב.
ש"ק	ו' באלול	פרק יו"ד. הלי דעות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי כלים.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת סד. מ"ע ח. ו. רו.
א'	ז' באלול	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע רז. מל"ת שב. מ"ע רה. מל"ת שג.
ב'	ח' באלול	פרק ו-ז. הלי תלמוד תורה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מל"ת רנו. שא. דש. שה.
ג'	ט' באלול	פרק ב-ד.	פרק ד.	מ"ע יא.
ד'	י' באלול	פרק ה-ז.	פרק ה.	מ"ע רט.
ה'	י"א באלול	הלי עבודת כוכבים וחקותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מל"ת י. מז. ס. ו. ה. ב. ג. ד. טו. מ"ע קפו. מל"ת כג. כד.
ו'	י"ב באלול	פרק ד-ו.	פרק ז.	מל"ת טז. יז. יח. יט. כ. כא. כו. כז. כט. יד. ח.ט.ז.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.19	6.54.5	1.09	12.38	9.27	6.24	5.30	5.07	4.17	ו', ה' באלול
7.18	6.53.2	1.09	12.37	9.28	6.25	5.30	5.08	4.18	ש"ק, ו' באלול
7.16	6.51.8	1.08	12.37	9.28	6.26	5.31	5.09	4.19	א', ז' באלול
7.15	6.50.5	1.08	12.37	9.28	6.26	5.32	5.10	4.20	ב', ח' באלול
7.14	6.49.2	1.07	12.36	9.28	6.27	5.32	5.10	4.21	ג', ט' באלול
7.12	6.47.9	1.07	12.36	9.28	6.28	5.33	5.11	4.22	ד', י' באלול
7.11	6.46.6	1.07	12.36	9.28	6.29	5.34	5.12	4.23	ה', י"א באלול
7.10	6.45.2	1.06	12.35	9.28	6.29	5.34	5.12	4.23	ו', י"ב באלול

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ
7.30	6.17	7.29	6.33	7.31	6.34	7.31	6.24	6.35	7.30
7.21	6.08	7.19	6.23	7.21	6.23	7.21	6.15	6.26	7.21

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

קבלת פני המלך - בשדה

התגלות המלך בשדה איננה הכשרה ונתנת-כוח בלבד לעבודה
דחודש אלול, אלא היא תמצית וסיכום של עיקר העבודה בכל
השנה כולה □ מכיוון שנתאווה הקב"ה להיות לו יתברך דירה
בתחתונים, הרי עיקר עבודת היהודי היא בהיותו בשדה דווקא □
במקום זה עליו לגלות את מציאות המלך – הקב"ה □ משיחת
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

(שתוכנו על-דבר האהבה וההתקשרות
וההתאחדות דהקב"ה וכנסת-ישראל בדוגמת
חתן וכלה): (א) "דודי לי ואני לו" –
שהתחלה היא על-ידי ההתעוררות מהקב"ה
(אתערותא דלעילא), "דודי לי", ולאחרי זה
באה עבודת האדם, "ואני לו", (ב) "אני לדודי
ודודי לי" – שהתחלה היא על-ידי עבודת
האדם (אתערותא דלתתא), "אני לדודי",
ולאחרי זה באה ההמשכה מלמעלה, "ודודי
לי".

וסדר העבודה דחודש אלול מרומז בפסוק
"אני לדודי ודודי לי", ראשי תיבות אלול –
שהתחלה היא על-ידי עבודת האדם, "אני
לדודי" (ועל-ידי זה נעשה הגילוי וההמשכה
ד"ודודי לי", שעיקרו בעשרת ימי תשובה).
ואילו בהמשל דמלך בשדה (ודוגמתו
בנמשל, התגלות י"ג מידות הרחמים) ההתחלה
היא שהמלך ("דודי") יוצא ממקומו ובא

א. ידוע ביאורו של רבנו הזקן בלקוטי-תורה:
ד"ה "אני לדודי ודודי לי" ראשי-תיבות אלול
– שעניינו של חודש אלול "ובן על-פי משל
למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר
לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאין
(ויכולים?) כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו,
והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה
פנים שוחקות לכולם... וכך העניין על דרך
משל בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו
יתברך בשדה... שהוא עניין הארת י"ג מידות
(כמו שכתוב לפני זה) ש"באלול הוא זמן
התגלות י"ג מידות הרחמים" (שיהיה פנים
בפנים... כמו שכתוב אל ה' ויאר לנו".

וצריך ביאור – דלכאורה, המשל דמלך
בשדה הוא היפך סדר העבודה דחודש אלול
המרומז בראשי תיבות ד"אני לדודי ודודי לי":
ידוע שיש ב' אופנים כלליים בעבודת האדם
המרומזים בשני הפסוקים בשיר-השירים

(6) ראה אוה"ת פ' ראה עמ' תשצא. שה"ש ח"ב
עמ' תקמג. סה"מ תרכ"ז עמ' קצו. תרנ"ד עמ'
שכו. עטר"ת עמ' תרנט. ה"ש"ת עמ' 151. ספר-
השיחות תש"ג עמ' 177. וראה בכ"ז גם לקו"ש
ח"י אלול תשר"מ ס"ד.
(7) שה"ש ב,טז.
(8) שה"ש ו,ג.
(9) אבודרהם סדר ר"ה ופירושה פ"א. ראשית

(1) פ' ראה לב,ב.
(2) הוספת (ביאור) כ"ק מו"ח אדמו"ר בסד"ה לך
אמר לבי ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת עמ' 167. ה'ש"ת
עמ' 285).
(3) לקו"ת ש,ס,א.
(4) ראה פע"ח שער ר"ה בתחילתו. משנת חסידים
מסכת אלול פ"א, ג.
(5) תהילים קיח,כו.

דבר מלכות

עליון ביותר, ומשם יורד ובא ועד לשדה, מקום תחתון ביותר, ולא עוד אלא שבבואו לשדה אינו יושב על כסא מלכותו בכתר מלכות, ומוקף על-ידי שריו ועבדיו כו' כמו בהיכל מלכותו¹⁴, אלא באופן ש"רשאין כל מי שרוצה לצאת להקיבל פניו כו"¹⁵. ועל-פי זה מתחזקת עוד יותר תמיהה הנ"ל – שהעניין דמלך בשדה הוא משל המבאר עניינו של חודש אלול, שבו מודגש סדר העבודה באופן ד"אני לדודי" (ואחר כך "ודודי לי").

ג. והנה, התירוץ הפשוט שעל השאלה הנ"ל, הוא, שהתגלות המלך בשדה (גילוי י"ג מידות הרחמים שבחודש אלול) היא רק נתינת-כוח לעבודה דחודש אלול באופן ד"אני לדודי"¹⁶, כי, כדי שתוכל להיות עבודת האדם באופן דאתערותא דלתתא ("אני לדודי"), יש צורך בנתינת-כוח מלמעלה, ובפרט בנוגע לאנשי השדה, שלהיותם בדרגא נמוכה ביותר זקוקים יותר לנתינת-כוח מלמעלה לעבודה ד"אני לדודי"¹⁷.

אבל, מדיוק לשונו של רבינו הזקן "יוצאין אנשי העיר... בשדה" (שגם אנשי העיר יוצאים לשדה), משמע, שהדגשת העניין דמלך בשדה היא (לא רק נתינת-כוח לעבודה ד"אני לדודי" גם להנמצאים בשדה, אלא) גם ביחס לעבודה דחודש אלול, היינו, שהעבודה דחודש אלול (כשהמלך בשדה) היא בשדה, ויתירה מזה, שיציאת המלך לשדה (גילוי מלמעלה למטה) היא בשביל העבודה בשדה

למקומו של האדם ("לי") הנמצא בשדה – על-דרך וברוגמת סדר העבודה ד"דודי לי"!¹⁰

ב. ויתירה מזה – כמשל דמלך בשדה מודגש החידוש בהמשכה מלמעלה למטה (היפך הסדר ד"אני לדודי") עוד יותר מאשר ב"דודי לי". התואר "דודי" מדגיש השייכות והקירוב דהקב"ה להאדם (גם לפני ההתגלות ד"דודי לי"), עד כדי כך, שהקב"ה נקרא בשם שמתייחס להאדם – "דודי", דודי שלי (של האדם), ומתאר אופן היחס להאדם – "דודי", מלשון ידידות ואהבה¹¹, יחס של קירוב ואהבה, ובמילא, ההמשכה וההתגלות ד"דודי לי" אינה חידוש (כל כך).

ואילו התואר "מלך" מדגיש הרוממות וההתנשאות דהקב"ה מהאדם – ברוגמת מלך שמרום ומנושא מכל בני המדינה (עד שאפילו "משכמו ומעלה גבוה מכל העם"¹²), ועל-אחת-כמה-וכמה שרחוק ומובדל מאנשי השדה, שהם למטה מאנשי עיר (סתם), ועל-אחת-כמה-וכמה למטה מאנשי עיר גדולה וחשובה, ובפרט עיר מוקפת חומה¹³, ועד לעיר הבירה, במכל-שכן וקל-וחומר מההבדלה של המלך גם מאנשי עיר הבירה, שהרי מקומו של המלך (בעיר הבירה עצמה) הוא בהיכל מלכותו, בחדר לפניו מחדר כו'.

ומזה מובן גודל החידוש בגילוי וההמשכה מלמעלה למטה כמשל דמלך בשדה (שלא בערך לגבי "דודי לי") – להיותו מן הקצה אל הקצה, שהמלך יוצא ממקומו, מחדר-לפנים-מחדר בהיכל מלכותו שבעיר הבירה, מקום

חומה לעיר סתם (ראה לדוגמא: מגילה ב, א ואילך, כלים פ"א מ"ו-ז).
14) שלכן "אין נכנסים כי אם ברשות, ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחיד סגולה" (לקו"ת שם).
15) ודוגמתו בנמשל – שהגילוי די"ג מדה"ד שלמעלה ממדידה והגבלה, שלכן, "אינן חוזרות ריקן" (ר"ה יז, ב), נמשך ומתגלה גם בשדה.
16) ראה לקו"ת פ' ראה בה, ב.ג. שם לג, ג.
17) ראה גם ד"ה אני לדודי תשכ"ו (קונטרס ר"ח

חכמה שער התשובה פ"ד (קטו, ב). פ"ח שער ר"ה פ"א. ב"ה לטור או"ח סתקפ"א (ד"ה והעבירו). ועוד.
10) ולהעיר מאוה"ת ראה עמ' תתב: וצ"ל אלול המשכת י"ג מדה"ר מלמעלה, א"כ מהו אני לדודי, ומתחילה דודי לי מבעיה.
11) ראה גם ב"ה שם. ועוד.
12) שמואל א ט, ב. נת' באוה"ת בראשית ח"ד תשסד, ב. שה"ש ח"ב עמ' תיד-תטו. ועוד.
13) להעיר מהחילוקים בהלכה בין עיר מוקפת

דבר מלכות

לחם²², המקום שבו נעשית העבודה הקשורה (עבודת המטה), כדלקמן.
ד. וזוה באה שאלה נוספת בנוגע לתוכן העבודה דחורש אלול – כשהמלך בשדה: חודש אלול הוא חודש הרחמים, שבו

תכלית הכוונה דהתעסקות בל"ט המלאכות דעובדין דחול, היא להמשיך ולגלות בהם את ה"חומר" אחת – המלאכה הארבעים – מלאכת שמים

מוסיפים ביתר שאת וביתר עוז בעבודת התפילה שעניינה רחמים¹⁸, וכן בלימוד התורה, כידוע¹⁹ שי"ג מידות הרחמים (המאירים בחודש אלול) הם כנגד י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, וכמרומו גם בהמשך הפסוק "אני לדודי ודודי לי" (ראשי-תיבות אלול) הרועה בשושנים", "אל תקרי שושנים אלא שושנים בתורה"²⁰. וכידוע שבראש חודש אלול מתחילים ארבעים יום שעלה משה רבינו להר לקבל לוחות אחרונות²¹.
ועל-פי זה אינו מובן: מהי שייכותה של העבודה דחודש אלול (הוספה בתפילה ובלימוד התורה) ל"שדה"!
ה. ויובן בהקדם ביאור העניין ד"שדה" בעבודת האדם: "שדה" (כפשוטה) – היא ארץ ממנה יצא

בשבת).
וביאור העניין בעבודת האדם לקונו – בהקדם הדיוק בלשון המשנה "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת", דלכאורה אינו מובן²⁵: (א) כיוון ש"אבות מלאכות... כנגד מלאכה, מלאכתו ומלאכת שבתורה"²⁶, ובתורה נאמר ארבעים פעמים מלאכה – למה נאסרו בשבת רק ל"ט מלאכות, "ארבעים חסר אחת"? (ב) למה מאריך התנא לכתוב "ארבעים חסר אחת", ואינו כותב בקיצור (כלשון המשנה בכלל דקצרה היא) "שלושים ותשע"²⁷!
והביאור כזה:
בשבת נאסרו רק ל"ט מלאכות, מלאכות דעובדין דחול ("מלאכתך"), אבל יש מלאכה אחת (המלאכה הארבעים) שמותרת בשבת – "מלאכת שמים"²⁸.
וזהו גם הדיוק ד"ארבעים מלאכות חסר

אלול תש"ג) ס"ב-ג.
18) ראה ברכות כ"ב: "תפלה... רחמי נינהור".
19) פע"ח שער עולם העשייה פ"ו. לקו"ת פ' ראה לג, ד. אוה"ת פ' ראה עמ' תשפה. ועוד.
20) ראה שבת ל"ב. זהר ח"ב כ"ב. עדר, א. לקו"ת שם לב"ד. לג"ד.
21) פרש"י תשא לג, יא. י"א בא' דר"ח אלול עלה משה להר (פרקי דר"א פמ"ו). הובא בטור או"ח ר"ס תקפ"א, וי"א בשני דר"ח (הובא בסדר הדורות ד"א תמ"ח). וראה מג"א או"ח סתקפ"א סק"ב. הוספות לשו"ע אדה"ו להר"ג מדובראונא סתקפ"א בקונטרס אחרון.
22) איוב כה, ה.
23) שבת ע"ב.
24) משנה שם ע"ג, א.
25) כהבא לקמן – ראה ד"ה אבות מלאכות תר"ל (סה"מ תר"ל עמ' רמב ואילך. רמט ואילך). ד"ה ויקח ה"א תרל"א, ד"ה הנ"ל בסה"מ עטר"ת עמ' לח ואילך. תרח"ץ עמ' עז ואילך.
26) שבת מט"ב.
27) כפי שמצינו בגמרא (שבת ע"א, צ"ב) "דברים הרברים אלה הרברים, אלו שלושים ותשע מלאכות שנאמרו למשה מסיני".
28) ובפרטיות יותר – המלאכה דתורה,

דבר מלכות

והחשיבות דהעבודה בשדה – שרוב ועיקר העבודה היא בשדה (בענייני העולם) דווקא³⁴: כתיב³⁵ "כי תבואו אל הארץ גו' שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה ובשנה השביעית גו' שבת לה"³⁶, היינו, שרוב הזמן (שש שנים מתוך שבע שנים) עסוקים בעבודת השדה³⁶.

ועל-דרך זה בכל שבוע – "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה"³⁷, שרוב הזמן עסוקים בעובדין דחול ("מלאכתך"), כל צרכי האדם, הכלולים ב"סידורא דפת".

והביאור בזה – על-פי הידוע שתכלית בריאת העולם (שנברא "בשביל התורה ובשביל ישראל"³⁸, היינו, בשביל עבודתם של ישראל על-פי התורה) הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים³⁹, עד בתחתון שאין תחתון למטה ממנו⁴⁰, ולכן, עיקר רוב העבודה היא (לא בענייני קדושה כשלעצמם, על דרך ובדוגמת עבודת הנשמה לפני ולאחרי ירידתה למטה להתלבש בגוף, אלא) בענייני העולם דווקא, "שש שנים תזרע שדך וגו'", שגם

אחת" – שתכלית הכוונה דהתעסקות בל"ט המלאכות דעובדין דחול, היא, להמשיך ולגלות בהם ה"חסר) אחת", המלאכה הארבעים, מלאכת שמים, על דרך "כל מעשיך יהיו לשם שמים"²⁹, ועד שמתגלה בהם ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו"³⁰, היינו, שכל עניינים אינו אלא כבוד-שמים.

וכמרומו גם בזה ש"אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן"²⁶ ועד שגם מספר המלאכות הוא בהתאם למספר המלאכות שבמשכן, "אבות"²⁶ מלאכות ארבעים חסר אחת... כנגד עבודות המשכן"³¹ – שמוזה מובן שתוכנן של המלאכות דעובדין דחול, הוא, מעין ודוגמת המלאכות שבמשכן שעל-ידן נתקיים הציווי³² "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", היינו, שהעבודה בענייני העולם (בל"ט מלאכות דעובדין דחול) היא לעשות לו יתברך דירה בתחתונים על-דרך ובדוגמת השראת השכינה במשכן ומקדש³³.

1. ויש להוסיף בהדגשת גודל המעלה

(ברכות ח,א) משהחבר ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה (ראה מאמרים שבהערה 25. ובסה"מ תר"ל עמ' רמג: תורה נק' מקדש).

(34 כמארו"ל "הרבה עשו כר' ישמעאל" (הנהגה בהם מנהג דרך ארץ") ועלתה בידן, כרשב"י (ש"תורתו אומנותו", באמרו "אפשר אדם חורש... וזורע... תורה מה תהא עלי'... אלא... מלאכתן נעשית ע"י אחרים") ולא עלתה בידן" (ברכות לה, ב).

(35 בהר כה, ב"ד).

(36 אלא שהכוונה בזה היא כדי ש"ושבתה הארץ שבת לה", שלכן נאמר "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה", אע"פ שהסדר הוא (כהמשך הכתוב) שתחילה צ"ל "שש שנים תזרע שדך גו' ואח"כ "ובשנה השביעית גו' שבת לה" (ראה לקו"ת בהר מ,ד. ובכ"מ).

(37 יתרו כ, ט"י).

(38 פרש"י ר"פ בראשית).

(39 תנחומא נשא טז. ועוד. תניא פל"ו).

(40 תניא שם).

שנקראת מלאכה, כמ"ש (משלי כד, כז) "הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך", ודרשו חז"ל (סוטה מד,א) "הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא, ועתדה בשדה לך זה משנה, אחר ובנית ביתך זה גמרא". – ולהעיר שהתורה נקראת לחם, כמ"ש (משלי ט,ה) "לכו לחמו בלחמי", ויש בה כל פרטי המלאכות ד"סידורא דפת", כמבואר בלקו"ת (בהר מ,ב ואילך).

(29 אבות פ"ב מ"ב).

(30 אבות ספ"ו).

(31 ועפ"ז יומתק שבגמרא בנוגע למלאכה הארבעים שאינה נימנית ("ארבעים חסר אחת") הוא "משום דכתיב והמלאכה היתם דים", שבפסוק זה מודגשת השלימות דמלאכת (גדבת) המשכן.

(32 תרומה כה, ח).

(33 ועד"ז להדעה ש"ארבעים מלאכות... כנגד מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה ארבעים חסר אחת" – שהמלאכות דעובדין דחול הם כנגד המלאכות שבתורה, שעל ידה נמשך גילוי אלקות בעולם כמו ע"י המשכן ומקדש, כמארו"ל

דבר מלכות

ב"שדה" (תחתון ביותר)⁴¹ תהיה המשכת קדושה ואלוקות, דירה לו יתברך בתחתונים. ז. על-פי זה יובן גם הביאור בעניינו של חודש אלול על-פי המשל דמלך בשדה: וזהו הביאור בהמשל דמלך בשדה – נשלמת הכוונה דכללות העבודה) מודגשת בחודש אלול (הכולל כל ענייני העבודה, ועל-אחת-כמה-יחומה התכלית והכוונה דכללות העבודה).

ההתגלות בהיכל מלכותו בלבושי מלכות וכתר מלכות היא מצד בחינת הגילויים, ואילו ההתגלות בשדה היא התגלות עצמותו של המלך

שבעניין זה מודגש (לא רק נתינת-כוח לעבודה, אלא גם ובעיקר) התוכן והסך-הכלל דכללות העבודה, שעניינה לפעול הגילוי וההמשכה דמלך בשדה, היינו, שגם השדה (תחתון שאין תחתון למטה ממנו) תהיה מקומו (דירתו) של המלך, נוסף על כמו שנמצא בהיכל מלכותו, ועד לאופן נעלה ביותר וביותר, כי, ההתגלות בהיכל מלכותו בלבושי מלכות וכתר מלכות היא מצד בחינת הגילויים, ואילו ההתגלות בשדה היא התגלות עצמותו של המלך (שלמעלה מהציור דלבוש מלכות וכתר מלכות), מהותו ועצמותו יתברך⁴⁷. ועל-פי זה מובן שביאור עניינו של חודש אלול על-פי המשל דמלך בשדה הוא בהתאם לעבודה דחודש אלול באופן ד"אני לדודי" – כי, התגלות המלך בשדה היא כשביל עבודת השדה המטה, העבודה דאנשי השדה בענייני השדה, ל"ט מלאכות דעובדין דחול, שעל-ידי זה עושים בשדה – דירה לו יתברך. ועל דרך מה שכתוב⁴⁸ "ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבר", "יתרון עבודת הארץ בכל

חודש אלול – להיותו החודש האחרון בשנה, חודש החשבון⁴², והתיקון והשלמות לעבודה דהשנה החולפת, וגם (ובעיקר) חודש ההכנה לעבודה דהשנה הבאה – הרי הוא כולל כל ענייני העבודה, כמודגש גם בשמו של החודש, שבו מרומזים חמשה ראשי-תיבות והם: "אנה יידי ושמתי יך", "אני ירודי ורודי יי", "איש ירעהו ומתנות יאביונים", "את לכבך ואת לכב", "אשירה יה' ויאמרו יאמר" –

ראשי התיבות הכוללים העבודה בג' הקווין – תורה, עבודה וגמילות-חסדים⁴³, עניין התשובה (כהפירוש בלשון חז"ל⁴⁴ "תשובה ומעשים טובים", שעל-ידי התשובה המעשים הם טובים ומאירים⁴⁵) ועניין הגאולה (שבאה על-ידי גמר ושלמות כללות העבודה), כמבואר בארוכה במקום אחר⁴⁶.

ועל-פי האמור לעיל שתכלית הכוונה דכללות העבודה (להיות לו יתברך דירה בתחתונים) נעשית ונשלמת על-ידי העבודה בשדה דווקא, מובן, שגם מעלת השדה (שבה

41) שלכן יש אפשרות ש"מצא חלל... נופל

בשדה", כמ"ש בסוף פרשתנו (בא, א).

42) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 141 ואילך. וש"נ.

43) אבות פ"א מ"ב – שלומדים בשבת זו.

44) אבות פ"ד מ"ז.

45) לקר"ת מטות פב, א. שמע"צ פה, א. שה"ש

ז.ג. ועוד.

46) לקו"ש ח"ט עמ' 297 ואילך. הכ"ד עמ' 177.

שם עמ' 313 ואילך. ועוד.

47) ראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 1344.

48) קוהלת ה,ה.

דבר מלכות

לשדה נעבד", באופן ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים", ו"בכל דרכיך דעהו"⁵⁰. ועבודה זו אף שהיא לצורך המלך, אינה פועלת (כל כך) התגלות המלך עצמו⁵¹ [ובסגנון תורת החסידות – שהעבודה בענייני הרשות פועלת התגלות דרגת האלוקות שבערך העולם⁵²], ואילו התגלות המלך עצמו [דרגת האלוקות שלמעלה מהעולם] נעשית (בעיקר) על-ידי לימוד התורה (כידוע שהתורה נקראת מלך⁵³), חכמתו ורצונו של הקב"ה, אורייתא וקוב"ה כולא חד⁵⁴.

ולאידך, כיוון שהכוונה היא שהתגלות המלך תהיה בשדה – הרי זה מודגש בעיקר על-ידי קביעת עתים לתורה דאנשי השדה, שאף שרוב הזמן עוסקים הם בענייני השדה, יש להם זמן קבוע (קביעות בזמן – נוסף על הקביעות בנפש⁵⁵) ללימוד התורה, ועד שלימוד התורה "חודר" בכל היום, ובעבודה שבמשך רובו ככולו דהיום בענייני השדה, שעל-ידי זה ממשיכים התגלות המלך עצמו (על-ידי התורה) בהשדה⁵⁶.

ומזה מובן גם בנוגע לאופן העבודה דחודש אלול כשהמלך בשדה – שביחד עם ההדגשה על מעלת העבודה דכל השנה בשדה, בענייני הרשות (לעשות לו יתברך דירה בתחתונים), ישנה הדגשה מיוחדת ועיקרית של התגלות המלך עצמו, על-ידי זה שאנשי השדה מוסיפים בקביעת עתים לתורה (אף שגם אז לא נעשים יושבי-אוהל, אלא נשארים אנשי שדה, שעוסקים רוב היום במלאכת השדה, עובדין

דבר הוא, אפילו המלך שאין למעלה ממנו נעבד לשדה בעבור צרכו, כי ממנו (מהשדה) מחייתו⁵⁷ – שמעלת "עבודת הארץ" (ועד בתחתון שאין תחתון למטה ממנו) גדולה כל כך עד שאפילו המלך משועבד (כביכול) להשדה ולאנשי השדה, כיוון שעל-ידי עבודתם של אנשי השדה בענייני השדה נעשית מחייתו (כביכול) של המלך, שנתאווה להיות לו דירה בתחתונים, ותאווה (כביכול) זו נתמלאה ונשלמת על-ידי עבודתם של התחתונים בשדה דווקא.

ח. ליתר ביאור:

בעניין ד"מלך בשדה" מודגשים ב' קצוות: (א) מעלת השדה, שהמלך נמצא ומתגלה בשדה, לאנשי השדה ובענייני השדה, תחתון שאין תחתון למטה ממנו. (ב) התגלות המלך, (גם) בשדה מתגלה המלך בכל עצמותו. והמעלה דחודש אלול (שהמלך בשדה) לגבי כל השנה כולה – שבעבודה דכל השנה כולה עיקר ההדגשה היא על העבודה בשדה (אלא שיודעים שתכליתה וכוונתה כדי שתהיה התגלות המלך), אבל בחודש אלול, להיותו סיום וגמר העבודה דכל השנה כולה והכנה לעבודה דשנה הבאה, מודגשת בו התכלית והכוונה דכללות העבודה בשדה – שיהיה מקומו והתגלות המלך בשדה.

ובעבודה בפועל:

העבודה בשדה היא העבודה בענייני הרשות, "מלאכתך", אלא שנעשית לצורך המלך ("מלך

53) ראב"ע ע"ה פ" – ברכה לג,ה. וראה ב"ר פ"ט, א. וראה הערה 56.

54) מובא בתניא רפכ"ג בשם זוהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. לקו"ת ניצבים מו, א.

55) ראה אוה"ת ויגש שנב. נ"ך ח"א עמ' לו. סה"מ תרס"ב עמ' שנד. תרפ"ט עמ' 99. וש"נ.

56) ועפ"ז יש לתווק הפירוש הפשוט ד"מלך לשדה נעבד", שדה כפשוטו, עם פי' חז"ל שקאי על התורה (ויק"ר פכ"ב, א) – כיוון שהשעבוד דהמלך הוא לעבודת אנשי השדה בגילוי והמשכת התורה בשדה.

49) ראב"ע ע"ה פ. וראה ביאורו קכט, סע"ג ואילך.

50) משלי ג,ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. שו"ע ארה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

51) כמו במשל, שעבודת אנשי השדה בהכנת מחיית המלך אינה שייכת להתגלות וראיית המלך, שיכולים לעבוד כל ימיהם בהכנת מחיית המלך, ואעפ"כ, לא יראו את המלך.

52) ראה סה"מ תרס"ב עמ' שלח ואילך. תש"ה עמ' 78.

דבר מלכות

דחול), כמו במשל, שכאשר המלך בא לשרה, מפסיקים אנשי השרה באמצע עבודתם בשרה לקבל פני המלך (אף שנשארים אנשי שרה, ועד שמקבלים פני המלך בלבושי השרה), ודוגמתו בנמשל, שגם בחודש אלול עוסקים בל"ט מלאכות דעוברין דחול⁵⁷ (שהרי ימי חודש אלול

קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת שופטים, ד' באלול ה'תש"נ. יתורת-מנחם – התוועדות יתש"נ, כרך ד, עמ' 198-192)

57) להעיר מהמבואר במאמרים שבהערה 25. של"ט ימים שמר"ח אלול עד יוהכ"פ הם ע"ד ל"ט מלאכות, ויוהכ"פ, יום הארבעים, הוא ע"ד המלאכה הארבעים שמתורת בשבת (המלאכה דתורה), ובר"ח אלול מתחילין לבקש את הבחינה האחת ("ארבעים חסר אחת"), שזהו מה שמתחילין לומר מר"ח אלול "אחת שאלתי גוי", עד שביוהכ"פ מתגלה בחי' האחת*.

58) להעיר מלקוטי לוי"צ אג"ק עמ' תו: "ימי רצון מחודש אלול והלאה הם ימי בריאות ג"כ, להבראות הנפש וגם הגוף יחד, שעליו כתיב אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים... שע"י המרעה

דהשושנים נעשה בריאות הנפש והגוף".

59) משא"כ הכתרת המלך – בראש השנה, שמצות היום בשופר (ר"ה כו"ב), מכבואר בוס"ג (הובא באבורהם בטעמי התקיעות) שא' הטעמים העיקריים ("העניין הראשון") לתק"ש בר"ה הוא, כמו ש'עושין המלכים בתחילת מלכותם שתוקעין לפניהם כו" – ע"י הביטול דהעם, דאז הם במעמד ומצב שאינם שייכים למלאכה (ועד שגם התקיעה בשופר "חכמה היא ואינה מלאכה" (שבת קי"ב), – לא מלאכה הקשורה עם מציאות האדם, אלא חכמה, עניין הביטול).

60) ועי' האמור שהמלאכה האחת המותרת בשבת היא המלאכה **דתורה** – יש לומר, שגילוי בחינה האחת ביוהכ"פ הו"ע **מתן-תורה** דלוחות שניות, כמארז"ל "ביום חתונתו זה מתן תורה", יוהכ"פ שניתנו בו לוחות שניות ותענית כו"ב, ובפרש"י.

בכוח התורה פוסקים בני-ישראל שהגאולה צריכה להיות תיכף ומיד

המלך בא ליישדה" – מקום הגלות

בהתחלת פרשת שופטים נאמר "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך", "שופטים – דיינין הפוסקים את הדין, ושוטרים – הרודין את העם אחר מצוותם כו" – "מצוות עשה של תורה למנות שופטים ושוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך... קובעין בתחילה בית-דין הגדול במקדש, והוא הנקרא סנהדרי גדולה", ש"הם עיקר תורה שבעל-פה, והם עמודי ההוראה, ומהם חוק ומשפט יוצא לכל ישראל".

היינו, שדיני התורה נמשכים וחודרים בהנהגת בני ישראל בכל מקום שהם, "בכל שעריך", "שעריך" דייקא, שער העיר, שדרכו יוצאים לשרה, שבוה מודגש שגם ההנהגה בשדה (לאחרי היציאה משער העיר) היא על-פי משפטי התורה, ועד שההנהגה דכל העולם כולו נעשית על-פי התורה.

ויש להוסיף, שאף שעיקר החיוב ד"שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך" הוא בארץ-ישראל, כפסק-דין הרמב"ם "אין אנו חייבין להעמיד בתי דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא בארץ-ישראל בלבד... שנאמר תיתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוך נותן לך לשבטיך", מה-שאינ-כן בחוץ-לארץ, ועל-אחת-כמה-וכמה בזמן הגלות ובחוץ-לארץ, שגם כשנמצאים בחסדי ה' במלכות של חסד, צריכים לקבל רשות ממלכות המדינה (שיש לה תוקף על-פי תורה – דינא דמלכותא דינא) למנות דיינין (ואין זה באופן ד"שופטים ושוטרים תיתן לך"), מכל-מקום, כשעומדים בתוקף המתאים בכוח התורה, נעשית הנהגת המדינה כולה (ועד להנהגת המדינות שבכל העולם כולו) בהתאם לפסק דין דישראל על-פי התורה – "שופטים ושוטרים תתן לך", על-דרך סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אודות הנהגת הצמח-צדק, שבהיותו בעיר ליובאוויטש עשה "סדרים" בפטרבורג, עיר הכירה של כל מדינת רוסיה.

ועוד ועיקר – שבכוח התורה פוסקים בני-ישראל שהגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו צריכה להיות תיכף ומיד, ונעשה כן במציאות העולם בפועל ממש...

ובסגנון דחודש אלול (מלך בשדה) – שהמלך בא לשרה, די ש לומר ש"שדה" קאי בפרט על מקום הגלות, שבו נעשית כללות ה"מלאכה" ד"מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות" בל"ט מלאכות דעובדין דחול לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ועד שמהפכים הגלות לגאולה על-ידי המשכת האל"ף (המלאכה ה"אחת"), אלופו של עולם, שעל-ידי זה נעשה מ"גולה" "גאולה", ועד ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

(משיחת שבת פרשת שופטים, ד' באלול ה'תש"נ;
יתורת-מנחם – התועודיות ה'תש"נ כרך ד, עמ' 202-200)

כוחו של פסק-הלכה

הרבי ייחס כוח רב והשפעה גדולה מאוד לפסקי-דין של רבנים מורי-הוראה □ הרבי קרא לרבנים לפסוק דין שהגיע זמן הגאולה, שארץ-ישראל שייכת לעם-ישראל ואפילו שמוסדות תורה צריכים לצאת ממצוקה כלכלית □ "שרב מורה הוראה יפסוק הלכה למעשה שצריכים משיח צדקנו ובית-המקדש השלישי בפועל ממש, ותיכף ומיד לאחרי פסק ההלכה צריך לקיים פסק הדין, ללא עיכוב כלל"

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ובירכו שהפסק שלהם יתקבל במרומים ויפעול פעולתו. ואכן כך עשו, וראו בפועל שהרבר פעל פעולתו (— 'שמן ששון מחבריך', כרך ג, עמ' 54). צילום הפסק דין בעמוד הבא.

שלימות הארץ, התורה וישראל

" בשבט תשל"ו. במהלך ההתוועדות לרגל היום ביקש הרבי ש"שבעים רבנים הנמצאים כאן (שהם נציגי עם ישראל — כנגד שבעים אומות-העולם) יפסקו בנוגע לשלימות הארץ, התורה וישראל". בהמשך תבע הרבי ש"יעמוד אפוא רב ויאמר דבר-תורה ברוח הדברים האמורים, שארץ-ישראל שייכת רק ליהודים, ולאחר-מכן יסכימו ויצטרפו לזה כל שאר השבעים ואחד רבנים, וכל הקהל יאמר 'אמן ואמן'".

יום חמישי, י"ז בניסן תש"מ — יום ראשון של חול-המועד-פסח. הגאון הישיש הרב אפרים-אליעזר הכהן יאלעס (ז"ל) בא לקיים את מנהגו — מצוות קבלת פני רבו ברגל — כפי שנהג לעשות במשך שנים רבות, לחלות את פני כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

בין השאר אמר לו הרבי (בצל החכמה עמ' 85):

נפתח בקטע ממכתבו של הרבי משנת תשט"ז ('היכל מנחם', כרך א, עמ' נז) במקרה פרטי:

מראשית העניין כתבתי ועל-פי מאמר רז"ל שכשיש דין למטה אין דין למעלה, שרבנים בכוח הסמיכה שלהם יבררו כל המאורע לפרטיו והצדיקו את הצדיק וכו', מתאים לתורתנו הקדושה תורת חיים, ומובן שעל-ידיה בטלים משפטים בל ידעום...

פסק-הדין פעל את פעולתו

באחד מביקוריו של הגה"ח הרב מנחם-מענדל מנדלזון שליט"א, אב"ד קוממיות, אצל הרבי (בי"ב אלול תש"נ) אמר, שבתור "שכן טוב" הוא רוצה לקבל את ברכת הרבי עבור מוסדות ליובאוויטש בקריית-גת (השוכנת ליד קוממיות). הרבי ברכו: "שיהיה קוממיות בכל הפרטים ובכל העניינים". כאשר הזכיר הלה שיש קשיים בהשגת האמצעים לקיום המוסדות, שבהם כאלף תלמידים, כן ירבו. הורה לו הרבי להקים בית-דין ולפסוק הוראה לגבי ברכתו של הקב"ה להצלחתם הכלכלית של מוסדות אלו. הרבי אף הצביע בפניו על הלכה ברמב"ם שתהיה המקור לפסק-דין,

ניצוצי רבי

לפסקי-הדינים של ה'בית יוסף' נאמר בספרים שהם פסקים שנפסקו על-ידי מאתיים בעלי סמיכה – יש אפוא מיד מאתיים הסוברים כך. אילו היו יוצאים בתוקף של "מאן מלכי רבנן", עם תוקף של דין השולחן-ערוך, היו הדברים פועלים למעלה, ובדרך ממילא פועלים גם למטה.

פסק-דין ב'הקפות'

הרבי לא הסתפק בכך וביקש לעודד פעולות כאלה:

המקום: בית המדרש ליובאוויטש בליובאוויטש, 770. הזמן: ליל שמיני-עצרת תשמ"ב, קודם הקפה חמישית. הרבי עומד על בימתו. לפתע פותח הרבי בשיחה שתוכנה הוא – יש לנצל "עת רצון" זו ולכן זוהי שעת הכושר לבטל עניינים בלתי רצויים. לאחרונה החל היצר-הרע להתנגד לכללות העניין של "שלימות הארץ" ולכן מן הראוי שבהקפה זו ("מלך עולמים") ילכו כל הרבנים [העוסקים בפסקי הלכה בפועל] שעליהם נאמר "מאן מלכי רבנן", והם יפסקו פסק-דין בנוגע לפועל שכל ארץ-ישראל בשלמותה שייכת לעם ישראל".

תוקפם של פסקי-דינים אלו [שאינם באופן ד"כוחי ועוצם ידי", אלא] בכוחו של הקב"ה, שכן הם סמוכים איש מפי איש עד משה רבנו (שהוא נסמך על-ידי הקב"ה – "מלך עולמים"), שיש בכוחם לפעול ולהיות ניכר בכל העולמות כולם, עד העולם-הזה הגשמי והחומרי, ואפילו אצל אומות העולם, עד שגם הם יסייעו לבני ישראל בכל ענייניהם, ובמיוחד בנוגע לענייני יהדות.

פסק-דין כפול

בליל שמיני-עצרת תשל"ט, קודם ההקפה החמישית, דיבר הרבי על כוחם של פסקי הרבנים בנוגע לארץ-ישראל, אך כאן במפתיע ('קראתי ואין עונה', כך א, עמ' 349-348) כך

שבת-קודש פרשת בראשית תש"מ:

על רב להתמסר לביורר סוגיה זו של אורח-חיים סימן שכ"ט, ולקבוע הלכה בנוגע למצב העכשווי של העם היושב בציון. ואם יחשוב הרב לעצמו ויטען, מכיוון שממילא לא נשאלתי בנושא, מהי התועלת שאפסוק ואברר את ההלכה?! עליו לדעת, שגם בשמים נקבעת ההלכה לפי פסק-דינו שלו (אחרי שטרח, ליבן ובידר את ההלכה), שכן "לא בשמים היא" וכשצריכים לפתור ספק בהלכה, יש לברר זאת אצל רב שנמצא למוטה, מוסמך להוראה.

ומזה מובן, שגם רב שבידר, ליבן וקבע הלכה בצורה ברורה מנומקת ומבוארת (בינו לבין עצמו) – משתנים מציאות העולם בהתאם לפסק-דין זה, והרי הוא מצטרף לשאר הרבנים שכבר קראו לקיים פסק-דין זה, והרי הוא מכריע את הכף.

שוב חזר הרבי ואמר:

בנוגע לעניין זה – של פסיקת הלכות (כאשר הדבר נעשה על פי כללי ויסודות התורה וההלכה) – הקב"ה נתן לו את כל השליטה על העולם.

והזכיר עוד כמה נקודות: א) על-ידי-כך תיתוסף לרב זכות נוספת וגדולה (פרסום פסק-דין ברור בשולחן-ערוך) והתוצאות שייפעלו על-ידי פסק-דין זה, ב) יפה שעה אחת קודם, ג) ובאופן של "לא תגורו מפני איש".

"אילו היו יוצאים בתוקף"...

עם האדמו"ר בעל ה"לב שמחה" מגור (זצ"ל) שביקר אצל הרבי ביום ט' באלול תשל"ח ('בצל החכמה' עמ' 64-62) שוחח הרבי באותו נושא. הרבי הסביר כי מן הראוי היה לצאת ולפרסם בתוקף – ב"קול קורא" – לקיים את פסק-הדין של השולחן-ערוך (אורח-חיים סימן שכ"ט) שכאשר גויים באים "על עסקי תבן וקש" יש לעמוד עם נשק וכו' – וממילא יהיה "תיפול עליהם אימתה ופחד". יש לזכור – הוסיף הרבי – כי בנוגע

ניצוצי רבי

חתימות של רבנים

מספר חודשים לאחר מכן, בחודש אייר תשמ"ו, הוגש נוסח של פסק-הדין לפני הרב מרדכי אליהו, שקרא אותו, תיקן אותו, חתם עליו והקריאו לפני כמה רבנים, תוך הדגשה שפסק-הדין זה נחתם בירושלים. כשנשלח הפקס לרבי נתקבלה הוראה ממזכירות הרבי למזכיר בי"ד רבני חב"ד, הרב יצחק-יהודה שיחי' ירוסלבסקי, להוסיף חתימות של רבנים וכן הוראות נוספות.

אמן כן יהי-רצון

בעשרה בטבת תשמ"ז נמסר לידי הרבי פסק-דין שעליו חתמו רבני אנ"ש (הפסק נמסר על-ידי חבר הברד"ץ דקראון-הייטס הרב קלמן-יהודה מארלאוו). הרבי עיין בדבר ואחר-כך אמר ('המלך במסיבו', כרך א, עמ' ס):

שקב"ה ימלא משאלות לבבכם לטובה בכל הדברים שנכתבו כאן, ובלשון הרמב"ם: 'אמן כן יהי רצון'. ושיהיה זה בעגלא דידן ממש, ובפרט שנמצאים אנו שלושים יום לפני י' שבט. שנשמע בשורות טובות, וייהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

"תפסקו כך ב'שונה הלכות"

גם בשנים הבאות המשיך הרבי לתבוע מגדולי תורה שביקרו אצלו לפסוק שמישיח צריך לבוא.

אחד מהם היה הרה"ג ר' מנשה קליין שליט"א, גאב"ד אונגוואר ומחבר ספרים חשובים, בעת שבא לנחם את הרבי לאחר פטירת הרבנית הצדקנית מרת חיה-מושקא ע"ה (ביום ב, כ"ו בשבט תשמ"ח – 'התוועדות' תשמ"ח, כרך ב, עמ' 579-576):

הרבי: שמו הולך לפניו – "שונה הלכות"...
הרי"מ קליין: אם באמת שמי הולך כו' –
ברצוני שהרבי יפעל שמישיח יבוא!
הרבי: אני הרי צועק ללא הרף אודות ביאת המשיח.

הרבי את פסק-הדין בנוגע לארץ-ישראל "יחד עם הפסק-דין ש'כלו כל הקיצין' ושאנו נמצאים כבר 'בעיתה אחישנה' ונמצאים כבר ברגעים האחרונים שלפני הגאולה".

"לחסוך זאת לגמרי!..."

נושא זה – פסק-דין בנוגע לסיום הגלות והבאת הגאולה – נשמע מפי הרבי, לראשונה, במוצאי יום-הכיפורים תשכ"א ('המלך במסיבו', כרך א, עמ' נט) ליד שולחן סעודת מוצאי יום-הכיפורים בביתו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ. הרבי התבטא: "הרי נכתב בעיתונים שהגיעו לכאן רבנים חשובים מארץ-ישראל מן הראוי שיאמרו (יסכימו?) שמישיח יבוא!". אחד הרבנים המסובים הגיב: "וכי אנו צריכים להסכים? מי אנו שנסכים? שהרבי יסכים!". פני הרבי הרצינו, אך בשעת מעשה לא הגיב. ימים אחדים לאחר מכן, בסעודת ליל א' דחג הסוכות ('המלך במסיבו', שם עמ' סא), נשאל הרבי בענין הנהגת הבחורים מארץ-ישראל ביום-טוב שני של גלויות והרבי הגיב: "יום-טוב שני של גלויות? הרי יכולתם לחסוך זאת לגמרי!..."

לדרוש ולתבוע מהקב"ה

יום ראשון בלילה, כ"ז באדר שני תשמ"ו. במהלך ביקורם של הרבנים הראשיים בארץ-הקודש, הראשון לציון הרה"ג הרב מרדכי אליהו שליט"א והרה"ג הרב אברהם הכהן שפירא שליט"א ('בצל החכמה' עמ' 305-304), אמר הרבי במפתיע:

בהמשך למוזכר אודות ביאת משיח – הרי, למרות שכבר... עדיין לא בא!... אולי יתקבצו כל הרבנים ויוציאו פסק-דין שמישיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד!... כפי הנראה הדבר היחיד שחסר הוא – החוצפה של בני-ישראל, לדרוש ולתבוע מהקב"ה שיביא את הגאולה... צריכים להתחיל הרבנים הראשיים, הכהן בראשנו, והרב הראשי אחריו, וכל העם אחריהם – ב"קול גדול" ובאופן דיקהל גדול!"

ניצוצי רבי

כ"ק אדמו"ר: אמן. אין תלות ענין זה על היחיד, כי אם על הרבנים, שהרי משיח צדקנו – רבים צריכים לו. ובמילא צריכים הרבים לפסוק כן. שאז ישנו גם כוח ומעלת הציבור – "הן אל כביר לא ימאס".

(גאב"ד ערלוי שליט"א המשיך לחזק את נושא זירוז הגאולה "כפסק־דין הרבי", עיין שם).

שהקב"ה יתחשב...

ושבו זכה הרה"ג הרב מרדכי אליהו שליט"א לביקור אצל הרבי, בליל ב' דפרשת לך-לך, ו' במרחשוון תשנ"ב, שאמר לו שוב (ספר-השיחות תשנ"ב, כרך ב, עמ' 452-451):

יש לעורר עוד הפעם (כפי שאמרת כמה פעמים) **שהרבנים** צריכים לפרסם הפסק דין ש"כלו כל הקיצין".... ועתה נשאר רק הענין **דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.**

ובהמשך השיחה (שם עמ' 455):

ויהי־רצון שבקרוב ממש יתחשב הקב"ה **בהחלטת הציבור** שאינם יכולים לסבול את גזירת הגלות, ובפרט שכן הוא גם **פסק־דין התורה** כפי שפוסקים **הרבנים**...

חדר בגדרי העולם

בשיחותו המפורסמת של הרבי בשבת-קודש פרשת משפטים תשנ"ב (ספר-השיחות תשנ"ב, כרך ב, עמ' 368) ציין הרבי שהחלטת ראשי המעצמות בנושא צמצום הנשק הגרעיני בבחינת "וכתתו חרבותם לאיתים" –

היא כתוצאה מהחלטת והכרזת "מלכי רבני" ש"הנה זה (מלך המשיח) בא", החל מפסק־דין של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורינו שמכבר נשלמו מעשינו ועבודתינו דמשך זמן הגלות... וכן הפסק דין של הרבנים ומו"ר הוראה בישראל **שהגיע זמן הגאולה**... פסק־דין "מסיני", שנמשך וחדר גם בגדרי העולם.

הר"מ ק"יין: אבל רצוני שהרבי יפעל זאת!... המצב דחוף ביותר... כעת צריכים רק שהרבי ינהיג את כולם לקראת משיח צדקנו. הרבי: תפסקו כך ב"שונה הלכות". הר"מ ק"יין: נו, אפסוק כן גם להלכה... הרבי: וגם לפרסם בדפוס, הוראה לרבים.

רבים צריכים לו

שיחה דומה התנהלה עם הגאון מערלוי, הרה"ג הרב יוחנן סופר שליט"א, שנפגש עם הרבי במהלך חלוקת השטרות לצדקה, ביום ראשון לפרשת ויקרא, ה' באדר שני תשמ"ט ('התוועדות' תשמ"ט, כרך ב, עמ' 544). כבר בראשית השיחה הביע הרבי את פליאתו על כך ש"לא עושים 'טומל'" [= רעש] בעניין הגאולה וההכרה שמש"ח צדקנו יבוא "תיכף ומיד ממש".

הרבי עמד על כך שעניין דחיקת הקץ אינו שייך בזמננו, כאשר כבר "כלו כל הקיצין". הרבי הוסיף ואמר:

ועכשיו צריכים רק שרב מורה הוראה יפסוק הלכה למעשה שאי־אפשר בלאו הכי, היינו שצריכים משיח צדקנו ובית־המקדש השלישי בפועל ממש, ותיכף ומיד לאחרי פסק ההלכה צריך לקיים פסק הדין, ללא עיכוב כלל, שהרי, אסור לעכב קיום פסק דין אפילו בעניינים בלתי רצויים, חס־ושלום, ועל־אחת־כמה־זכמה כשמדובר אודות פסק־דין בנוגע לגאולה האמיתית והשלימה דכל אחד ואחד מישראל וכלל ישראל, כולל גם כל בני־ישראל שבכל הדורות! יעזור ה' יתברך שתזכו להיות מאלה שיפסקו ההלכה דביאת משיח צדקנו. והעיקר – לראות שפסק הדין יקויים בפועל ממש. (כ"ק אדמו"ר חייך ואמר:) בוודאי יש בבית דין שלכם 'שמש בית דין', אזי, תשלחו את השמש' ותראו שהפסק דין יתקיים בפועל.

גאב"ד ערלוי: ישנו כבר הפסק דין של הרבי, וכולנו, בתוככי כל בני־ישראל מצטרפים לפסק דין זה, ובוודאי יפסקו כן גם בבית דין של מעלה, ויקויים הפסק דין בפועל ממש.

פרשת שופטים

שופטים ושוטרים תיתן לך (טז, יח)

שופטים - דיינים הפוסקים את הדין. ושוטרים - הרודין את העם אחר מצוותם, שמכין וכופתין במקל וברצועה (רש"י)

תחילה יש "לפסוק את הדין". על האדם להתבונן באלוקות בדרגה השייכת אליו, להכיר בחסרונותיו ולהתבונן בעילוי שיבוא כתוצאה מתיקונם. אך אם אין די בהתבוננות זו כדי להשפיע על היצירה, צריך "להכותו במקל", כמאמר (ברכות ה) "לעולם ירגיז אדם יצר-טוב על יצר-הרע".

(ספר המאמרים תרצ"ט, עמ' 247)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (טז, יח)

שעריך - רומז לכוח הבינה שבנפש, כמאמר (ראש-השנה לא) "חמישים שערי בינה נבראו בעולם". וכשם שהשער הגשמי משמש לכניסה וליציאה, כך גם כוח הבינה - "כניסה", היינו כשהשגת המוח הודרת אל הלב ומעוררת את המידות; "יציאה" - כשהתעוררות המידות מביאה לזיכוכ הגוף ולבירור המידות הטבעיות.

"שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך" - כשם שיש חמישים שערים בקדושה, כך יש גם חמישים שערים בטומאה. לכן יש צורך ב"שופטים ושוטרים", כלומר, להכיר כל דבר לאמיתותו ולדעת אם אין בו מעצת היצר ותחבולותיו.

(ספר המאמרים תרצ"ט, עמוד 247)

ראשית דגןך תירושך ויצהרך וראשית גז צאנך תיתן לו (יח, ד)

דגן תירוש ויצהר, שהם מיני מאכל, מסמלים את הכוחות הפנימיים - שכל ומידות; ואילו ראשית הגז, שממנו עושים בגדים, מסמל את הכוחות המקיפים - כוח הרצון וכוח התענוג. את הראשית והמובחר שבשני אלה יש להקדיש לבחינת ה"כוחן" שבאדם - הנפש האלוקית.

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 326)

תמים תהיה עם ה' אלוקיך (יח, ג)

האות ת' היא הרחוקה ביותר מהאות א', הרומזת לקב"ה, אלופו של עולם. האות ת' רבתי של תיבת "תמים" רומזת שיש לקשר ולחבר גם את ענייני העולם "עם ה' אלוקיך" - אהבה או יראה בענייני העולם צריכות להביא לאהבת ה' וליראתו.

למה הדבר דומה? לאדם שמגיע אליו שליח המלך ומודיעו שהמלך קורא לו - אם השליח מראה לו פנים שוחקות, אין טעם להשתעשע עמו, אלא יש ללכת אל המלך שהוא מקור האהבה; כמריכך אם השליח כועס עליו, אין טעם לנסות לפייסו, אלא יש ללכת מיד אל המלך ולרצותו.

(כתר-שם-טוב)

ממעייני החסידות

תבין לך הדרך (יט,ג)

מקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים (רשי)

המצב של כלל ישראל בזמננו מחייב כל יהודי להתייבב ב"פרשת דרכים", שם נמצאים יהודים שאינם יודעים באיזה דרך ללכת, ולכוון אותם אל דרך התורה, שהיא מקלט רוחני מפני "גואל הדם", השטן המחטיא והמקטרג. וכמאמר רז"ל (מכות י) – "דברי תורה קולטין".

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 365)

על-פי שני עדים... יקום דבר (יט,טו)

"שני עדים" – היינו שתי התנועות ד"צמצום ו"התפשטות".

"דבר" – רומז לדבר ה' המחיה את הבריאה מאין ליש.

"על-פי שני עדים יקום דבר" – לשם קיום הבריאה, יש צורך בשתי התנועות (צמצום והתפשטות) גם יחד. שכן, בלי התפשטות לא היה העולם נברא, ובלא צמצום לא היה העולם מוגבל.

(אור-התורה, דברים, עמ' תתקצז)

* * *

"דבר" – רומז לדיבור התפילה.

"שני עדים" – היינו אהבה ויראה.

"על-פי שני עדים יקום דבר" – רק על-ידי אהבה ויראה יש קיום לתפילה.

(אור-התורה, דברים, עמ' תתקצז)

הירא ורך הלבב (כ,ח)

רבי עקיבא אומר, כמשמעו... רבי יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו (רשי)

מדוע אין רבי עקיבא מפרש את הכתוב כרבי יוסי הגלילי?

שכן העובדה שאדם ירא מללכת למלחמה בגלל העבירות שבידו מוכיחה שהוא יודע שעשה דבר רע ושמגיע לו עונש על זה; ידיעה זו חייבת לגרום לו חרטה והרהור תשובה. רבי עקיבא סובר שהרהור תשובה גרידא הופך רשע גמור לצדיק גמור (גם כאשר התשובה טרם הביאה לשינוי בהנהגה בפועל), ואם כן נתכפרו עוונותיו ושוב אין לו ממה לירא ללכת למלחמה.

(לקוטי שיחות, כרך ט, עמ' 128)

כי האדם עץ השדה (כ,יט)

כשם שהעץ מחובר תמיד למקורו שהוא כוח הצומח שבאדמה, כן גם בעל-עסק צריך להיות קשור תמיד למקור חיותו, לאותן שנים שבהן בילה באוהלה של תורה, טרם צאתו לעולם.

(לקוטי שיחות, כרך כד, עמ' 116)

”נתקיימו ברבי ובבניו”

רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון בן יוחאי אומר: הגוי והכוח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם, שנאמר, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תימצא. ואומר, תפארת בחורים כוחם והדר זקנים שיבה. ואומר, עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם... כולם נתקיימו ברבי ובבניו

(פרק ו משנה ח)

פירוש רש"י: עטרת – זה העושר, תפארת – זה הנוי והבנים.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

במשנתנו זו צריך להבין כמה דברים:

(א) מהי ההוראה מזה ב"מילי דחסידותא"? (ב) מאחר שמידות אלו הן "נאה לצדיקים", הרי בוודאי נתקיימו בצדיקים רבים, וגם לפני דורו של רבי, ואס-כן קשה (א) מהו החידוש בזה שנתקיימו ברבי ובבניו? (ב) למה לא נקט דוגמה מצדיקים שהיו לפני דורו של רבי?

הביאור:

"נוי" הוא ניסיון לאדם, כי ייתכן שבסיבת יופיו יתגבר עליו יצרו ויחטיאו; "עושר" מהווה ניסיון, ככתוב, "ראש ועושר אל תיתן לי הטריפני לחם חוקי"; ועל-דרך זה בשאר המידות. אי לזאת, עלול האדם לחשוב שעליו להשתדל בביטולן של המידות הללו. ולכן אמר שאדרבה – מידות אלה הן "נאה לצדיקים": לא זו בלבד שלא יבלבלו אותו מעבודת ה', אלא עוד יסייעו בידו. אך במה דברים אמורים? במי שהוא בדרגת "צדיק" דווקא (הרי ההוראות שבמכילתין מכוונות למי שהוא בדרגת צדיק, היינו שהוא שלם בקיום המצוות וחסר לו רק במילי דחסידותא).

וכדי שלא יטען האדם שהוא מוכן לוותר על התועלת שבמידות אלו, שמא לא יוכל לעמוד בניסיון, ממשיך התנא שהם "הנאה לעולם": הימצאות מידות אלו בצדיקים היא צורך העולם, והוא אינו רשאי לוותר עליהן.

וזהו החידוש ש"כולם נתקיימו ברבי ובבניו". למרות שהיו בהם כל מידות (ניסיונות) אלו, הנה לא זו בלבד שהרבר לא הזיק להם ח"ו, אלא שהיו אצלם באופן של קיימא – קיום אמיתי.

אמנם עדיין אפשר לטעון: הרי מדובר ברבי (...) ומי ידמה לו? ולכן אמר שמידות אלו נתקיימו גם בבניו של רבי, ובזמן שהיו בדרגת "בניו" עדיין (טרם התמנותו של רבן גמליאל לנשיא ולפני שרבי שמעון בנו נעשה תנא גדול כו'), וזה משום שהיו בניו של רבי; והרי בידו של כל אחד ואחד להיות מ"בניו" – אלו התלמידים – של רבי, ואז יתקיימו גם בו מידות אלו.

ומאחר שכוננת התנא להוכיח שמידות אלו יכולות להתקיים בכל אדם, לכן לא נקט דוגמה מ"ראשונים כמלאכים", מדורות קודמים, אלא מרבי ובניו שהיו בני דורו.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת ניצבים וילך תשל"ה – בלתי מוגה)

תחנון שלא בזמנו • הכנסת ספר- תורה בימי הספירה • ברכת כוהנים שאומר הש"ץ • דילוג בענייני צניעות

ב'התקשרות' גיליון תקס"ט עמ' 17, הביאו ראיות לגבי מי שמתפלל שחרית ביום שישי וכבר הגיע חצות היום, האם יאמר תחנון. והרי התגובות שקיבלנו על כך:

(א) מה שהרבי אמר 'אבינו מלכנו' אחר חצות יום עשרה בטבת שחל בערב שבת-קודש, יש לדון אם אכן זו ראייה גמורה, כי תליית 'אבינו מלכנו' בתחנון לא היתה נהוגה בעבר (ראה רשימות (יומן) משנת תשכ"ה אות קעג), וכנראה גם לאחר שחידש זאת הרבי בו' תשרי תשל"ה היו מקרים שלא נהג כך, כמו ביומן מצום גדליה תש"מ (שיחות-קודש שם ח"א עמ' 865).

(ב) מה שהרבי אמר תחנון במנחה שנתאחרה לליל פסח שני:

(1) "ערבך — ערבא צריך". ראשית צריך ראייה מוחלטת שאכן בליל פסח שני אין אומרים תחנון בקריאת-שמע (כי אולי דינו כערב ראש-השנה שבלילה אומרים תחנון בסליחות וביום אין אומרים תחנון, ראה בשו"ע אדמו"ר הזקן סי' תרד ס"ה; כן מצינו חילוקי דעות לגבי ל"ג בעומר לעניין תחנון, תספורת ונישואין, אם מתחיל מהלילה או מהבוקר, שם סי' תצג ס"ה). יש אומרים שיש שיחה כזאת, אבל לעת-עתה טרם מצאנוה.

(2) מתפילת מנחה 'שמימית' כזו, לאחר צאת הכוכבים, שרק הרבי יכול להעלותה, אין מביאין ראייה.

(ג) הרה"ח ר' אשר לעמיל שיחי' הכהן מסר שלכאורה יש ראייה ברורה מאמירת סליחות עם הרבי בקביעות בכל ערב ראש-השנה בשעה 7:00 בבוקר. בסליחות אלו אומרים וידוי, ואין מקצרים בהן (מה-שאינ-כן בערב יום-הכיפורים, שבדורותינו כל האומרים סליחות מקצרים אותן, ולכן ברור ש"חושבין את הלילה ליו"ט", ראה שם בסי' תרד), ובתפילת שחרית שלאחריהן אין אומרים תחנון — הרי שהקובע הוא התפילה עצמה (והזמן שהיא שייכת אליו) ולא הזמן שבו היא נאמרת בפועל.

(ד) בקשר לדברים שנמסרו בשם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בנדון ש"היו צריכים לומר תחנון, אבל למעשה אין אומרים זאת" — הרה"ח ר' יוסף-יצחק שי' אופן מאשר שגם הוא שמע כיוצא-בזה, ובתוספת ההסבר, שרק שבת ויום-טוב קדושתם מתפשטת ביותר על היום שלפניהם מחצות ואילך, עד שמונעת אמירת תחנון גם כשמתפללים אז שחרית (ששייכת לזמן שעבר, שבו אומרים תחנון), אבל כשנמשכה שחרית לערב ראש-חודש וכדומה אחר חצות — צריך לומר תחנון.

הכנסת ספר-תורה בימי הספירה

בגיליון תקס"ב עמ' 19 נכתב [כבכל שנה] שאפשר לערוך הכנסת ספר-תורה בימי-הספירה במחולות ובכלי-זמר. והעירנו הרה"ח ר' מנחם שי' טל, שהדברים מפורשים בסוף שיחת ש"פ אמור תנש"א — ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 534.

תגובות והערות

"כֵּן יְהִי רְצוֹן" בְּבִרְכַּת כּוֹהֲנִים שְׁאוֹמֵר הַשְּׂיָץ

ב'לוח השבוע' בגיליון תקס"ט הערה 7 נדפס, שבסידור יעב"ץ [הוצאת אשכול] ח"א עמ' ערב נדפס לענות אמן על ברכת-כהנים שאומר הש"ץ כדעת אדמו"ר הזקן. והעיר הרה"ח ר' לוי-יצחק שי' רסקין מלונדון שנפלה בזה טעות, כי שם כתוב לומר 'כֵּן יְהִי רְצוֹן' פעם אחת בסוף כל הברכות, ותו לא.

בשאלת הדילוג בענייני צניעות

בגיליון הנ"ל עמ' 17 אודות עניינים שבצניעות, הובא ממכתב כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' שאין לדלג על נושאים בלימוד התנ"ך, והעירה המערכת ששם מדובר בעניין העקרוני שלא לדלג, אך מבחינה מעשית הדברים שונים. והעירונו מאג"ק כרך יז עמ' סז, שם מחלק הרבי חילוק זה בנדרון.

המערכת

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו